

Brüssel, 5.6.2019
COM(2019) 502 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Bulgaaria 2019. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu
arvamus Bulgaaria 2019. aasta lähenemisprogrammi kohta**

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Bulgaaria 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2019. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta¹, eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta², eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Bulgaariat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2019. aasta aruanne Bulgaaria kohta³ avaldati 27. veebruaril 2019. Selles hinnati Bulgaaria edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

³ SWD(2019) 1001 final.

soovituste täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud soovituste järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 27. veebruaril 2019⁴. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Bulgaarias esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Konkreetsemalt lisandub finantssektori haavatavusele suur võlakoormus ja viivislaenud ettevõtlussektoris. Ehkki tasakaalustamatuse põhjustega tegelemisel on tehtud edusamme, on ülimalt oluline täielikult rakendada hiljutised pangandus- ja pangandusvälise finantssektori järelevalve ja juhtimise reformid ning neid kontrollida.

- (3) Bulgaaria esitas 24. aprillil 2019 oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁵ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada⁶.
- (5) Bulgaaria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2019. aasta lähenemisprogrammis seadis valitsus eesmärgiks saavutada 2018. aasta nominaalse eelarveülejäägi 2 % SKPst tasemelt 2019. aastal puudujääk 0,3% SKPst, 2020. aastal ülejääk 0,4 % SKPst, 2021. aastal 0,2 % SKPst ning 2022. aastal 0,1 % SKPst. Ümberarvutatud struktuursest eelarvepositsioonist⁷ ilmneb, et keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, ületatakse kogu programmiperioodi jooksul 2019. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult langema – 22,6 %-lt SKPst 2018. aastal 16,7 %-le SKPst 2022. aastaks. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosist lähtuvalt peaks struktuurne eelarvepositsioon olema ülejäägis – 2019. aastal 0,7 % SKPst ja 2020. aastal 0,6 % SKPst – ning ületama seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Bulgaaria täidab 2019. ja 2020. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Maksutulu laekumised ja maksukuulekus on paranenud ning võetud on mitmeid meetmeid. Ent maksukogumine ei näi paranevat kõikjal ühesuguses tempos. See kehtib eelkõige töötajumaksude ja sotsiaalkindlustusmaksude ning aktsiisimaksu mõne kategooria kohta. Samuti on tõendeid, et deklareerimata töö ja ebaseaduslik

⁴ COM(2019) 150 final.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁶ COM(2014) 494 final.

⁷ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

kütusekaubandus on jätkuvalt probleemiks. Jõupingutuste jätkamine maksukogumise parandamiseks ja sihipäraste lisameetmete võtmine probleemide lahendamiseks maksusüsteemi konkreetsetes valdkondades on ülimalt oluline, et jätkata ikka veel ulatusliku varimajanduse vähendamist.

- (7) Valitsus on võtnud meetmeid, et parandada avaliku sektori kulutuste tulemuslikkust. Maailmapank viis lõpule kulude läbivaatamise, mis hõlmas avaliku sektori institutsioone (ministeeriumid ja omavalitsused), ning kaks katseprojekti politseitöö, tuletõrje ja reovee kohta ning esitas käsiraamatu tulevaste valitsuse tehtavate läbivaatamiste jaoks. 2018. aasta keskpika perioodi eelarvestrateegias võttis valitsus kasutusele uued tulemusnäitajad, et hinnata kulutusi erinevates poliitikavaldkondades aja jooksul ning saada teavet eelarve hindamiseks ja kavandamiseks. Eeldatakse, et nende algatuste tulemusel paraneb avaliku sektori kulutuste kvaliteet, tõhusus ja läbipaistvus ning sellest tulenevalt ka avalike hüvede kvaliteet.
- (8) Riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimine on nõrk, mis kajastub suuresti ka nende majandustulemustes. Käimas on riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimise õigusraamistiku reform koostöös Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga (OECD) ja Euroopa Komisjoni struktuurireformi tugiteenistusega. Reformi eesmärk on tegelda praeguste puudustega, viies riigi õigusaktid kooskõlla OECD äriühingu üldjuhtimise suunistega riigi osalusega ettevõtete jaoks. Raamistiku vastuvõtmine ja tulemuslik rakendamine tagab järjepidevuse ja on reformi õnnestumise seisukohast otsustava tähtsusega.
- (9) Pankade omavahendite ja likviidsuse suhtarvud on soodsas majanduskeskkonnas keskmiselt paranenud. Samas on finantssektoriväliste ettevõtete viivislaenud vähenenud, kuid on endiselt suured. Kuigi viivislaenude järelturg on muutunud aktiivsemaks, ei ole selleks võetud konkreetseid poliitikameetmeid. Finantssektori hindamise järelemeetmetega on pangasektorit tugevdatud, kuid nõrgad kohad jäävad. Uute seadusandlike algatuste hulgas olid 2018. aastal riskide kontsentreerumist käsitlevad eeskirjad, seotud klientide kindlakstegemine, vastutsükilise kapitalipuhvri määra suurendamine ja makrotasandi vahendite kasutuselevõtmine laenuvõtjatele suunatud meetmete puhul. Tuginemine seotud osapoolte riskipositsioone käsitlevatele algatustele, pidevatele jõupingutustele seotud osapooltele antavate laenude piiramisel ja tagatissätete rikkumiste eest mõjus karistamine on heade äritavade toetamisel otsustava tähtsusega. Pankade kriisilahendusraamistiku edendamine on veel üks käsilolev meede, mis toetab finantssektori vastupanuvõimet.
- (10) Maksejõuetusreformi lõpuleviimine aitaks vähendada erasektori kõrget võlataset ja viivislaenude endiselt suurt osakaalu. Mõned puuduvad elemendid vähendavad maksejõuetusraamistiku tõhusust ja tulemuslikkust, mille tagajärjeks on aeglased ja kulukad maksejõuetusmenetlused. Samas takistab asjakohaste järelevalvevahendite puudumine praegusi ja uusi maksejõuetuseelseid ja maksejõuetusmenetlusi ja ei võimalda kindlaks teha konkreetseid kitsaskohti ja nõrku punkte. 2018. aasta oktoobris palus Bulgaaria Euroopa Komisjoni struktuurireformi tugiteenistusel abi maksejõuetusraamistiku reformi edasiviimiseks. Selle projekti raames tehakse kindlaks maksejõuetusraamistiku puudused ja esitatakse tegevuskava nende kõrvaldamiseks. On oluline reformi hoos hoida ja peagi esitatav tegevuskava ellu viia.
- (11) Bulgaaria võttis õigusaktide muudatused 2018. aastal vastu ja teeb tööd direktiivi 2015/849 (neljas rahapesuvastane direktiiv) täielikult nõuetekohase ülevõtmise nimel. Tuleks jälgida, et need meetmed rakendatakse tulemuslikult. Ametiasutused ei ole ikka veel lõpule viinud ja edastanud riiklikku riskihinnangut, mis on asjakohaste riiklike

poliitikasuundade väljatöötamise nurgakivi, et võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu. Lisaks osutavad hiljutised arengud pangandussektoris sellele, et tuleb parandada rahvusvaheliste finantstehingute riiklikku järelevalvet ja tagada rahapesuvastase raamistiku nõuete tegelik täitmine. Korruptsiooniohule tuleb paremini reageerida, kuna see on rahapesu eelkuritegu. Bulgaaria ametiasutused peavad näitama konkreetseid tulemusi ja end tõestama lõplike otsustega suukorruptsioonijuhtumite kohta. Finantsuurimist ja finantsprofiili määramist kasutatakse vähe.

- (12) Käimas on pangandussektorivälise järelevalve reformimine. Finantsjärelevalve komisjon võttis koostöös Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalvega vastu tegevuskava pangandusvälise finantsjärelevalve reformimiseks septembris 2017. Tegevuskava täielik ja õigeaegne rakendamine ja jõustamine on veel käimas ja see aitab kaasa pangandusvälise finantssektori nõuetekohasele järelevalvele. Teiseste õigusaktide muudatused on sisse viidud, et parandada hindamiseskirju ja nende kohaldamist. Nende tulemuslik rakendamine ja jõustamine lahendaks varem kindlaks tehtud ülejäänud hindamisküsimused. Grupitasandi järelevalve on asjakohase riskipõhise kindlustusjärelevalve tagamisel endiselt probleemiks.
- (13) Autokindlustussektoril on mõned nõrgad kohad. Täpsed hüvitisi käsitlevad eeskirjad aitaksid välja kujundada kohtunike ühtsemat lähenemisviisi üksikjuhtumite kohta otsuste tegemisel. Pikemas perspektiivis aitaks selline meetodika vähendada kulusid, volatiilsust ja kindlustusriski mootorsõidukite vastutuskindlustuse äriilinis. Sektori jätkusuutlikkusele tuleks kasuks ka parem hinnakujundus, mis võtab arvesse klientide varasemat sõidukäitumist. Finantsjärelevalve komisjon on teinud ettepaneku luua *bonus-malus* süsteem, mille üle toimub ulatuslik avalik arutelu, mille tulemust pole võimalik prognoosida. Lisaks on roheline kaardi büroo likviidsus tekitanud palju muret, peamiselt kahe Bulgaaria kindlustusandja nõuete maksmata jätmise tõttu. Süsteemi usaldusväärsuse ja tõhususe seisukohast on otsustava tähtsusega, et kõik liikmed täidavad nõuetekohaselt oma kohustusi.
- (14) Taristu kannatab suurte investeerimislünkade all. Transporditaristu ulatus ja kvaliteet on paranenud, kuid jääb alla ELi keskmise. Üleeuroopaline transpordivõrk Bulgaarias ei ole ikka veel täielik. Lisaks on maanteetranspordist tulenev kasvuhoonegaaside heide viimase viie aasta jooksul oluliselt suurenenud. Raudtee- ja maanteelõike ning vastavaid Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteeme ja intelligentseid transpordisüsteeme on vaja edasi arendada. Bulgaarias on asulareovee liitumispunkte vähe ja selle puhastamise määr väike, õhusaaste tase ja olmejäätmete prügilasse ladestamise määr kõrge ning ringlussevõtu määr ELi keskmisest oluliselt madalam. Vajalikud on investeeringud, mille eesmärk on edendada veemajandust, ressursitõhusust ja üleminekut ringmajandusele. Lisaks on märkimisväärsed investeerimisvajadused energeetika ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise valdkonnas. Majanduse suur energiamahukus ja aeglane edasimineku energiatõhususe eesmärkide saavutamisel, eelkõige ehitussektoris, pärsivad riigi ettevõtete tootlikkust ja konkurentsivõimet. Seega tuleb rõhustada jõupingutusi selle tagamiseks, et tööstus-, transpordi- ja ehitussektoris tehtavate sihipäraste investeeringutega saavutataks märkimisväärne energiasääst. Suuremad investeeringud puhta energia taristusse (nt puhas ja vähese CO₂-heitega energiatootmine, energiaühendused ja arukad võrgud), mis on kooskõlas Bulgaaria riiklikus kliima- ja energiakavas esitatud prioriteetidega, aitaksid veelgi parandada majanduse üldist konkurentsivõimet ja inimeste elukvaliteeti.
- (15) Hoolimata avaliku sektori teadusuuringute eelarve suurenemisest 2018. aastal on teadus- ja arendustegevuse kulutused endiselt väga väikesed nii era- kui ka avalikus

sektoris. Erasektori teadus- ja arendustegevusse investeerimises domineerivad suured rahvusvahelised ettevõtted ja investeringud on koondunud pealinnapiirkonda. Reformide aeglane rakendamine ning teadusuuringute, arendus- ja innovatsioonisüsteemi suur killustatus piirab teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeringute panust tootlikkusele ja majanduskasvu. Suure hulga ülikoolide ja teadusasutuste tulemused tiipsemel teadusuuringutes on endiselt nõrgad. Teaduse ja ettevõtluse vahelised seosed on jätkuvalt väga nõrgad ning inimkapitali kättesaadavus teadus- ja arendustegevuse süsteemis tekitab suurt muret. Klastrid ja nende potentsiaal on Bulgaarias vähearenenud, sest sageli puudub kriitiline mass. Edasised reformid koos tõhusama juhtimise ja tõhusamate avaliku sektori investeringutega võivad maksimeerida mõju tootlikkusele ja parandada majanduse konkurentsivõimet. Lisaks on ettevõtete digitaliseerimise suurendamine ja uute ärimudelite kasutuselevõtt riigi tootlikkuse seisukohast otsustava tähtsusega.

- (16) Avaliku halduse ja e-valitsuse reformid on jätkuvalt aeglasel ja ei too piisavalt kasu, samal ajal kui ettevõtluskeskkond on endiselt nõrk. Mitu reformimeedet on vastu võetud, kuid nende elluviimine kulgeb ettenähtust aeglasemalt. Peamised investeerimistakistused on endiselt institutsioonilised puudused, regulatiivne ebakindlus, korruptsioon ja tööjõu puudus. Avalikus sektoris tuleks valitsemisele kasuks suurem läbipaistvus, selgemad eeskirjad ja pika perspektiivi arvestamine. Puudusi esineb ka toodete katsetamise ja ohutuse valdkonnas, kuna rahalised vahendid ja inimressursid on piiratud. Kuigi enamik riiklikus hankestrateegias sisalduvatest meetmetest on vastu võetud, nõuab nende rakendamine pidevat järelevalvet, kontrolli ja hindamist. Otselepingute sage kasutamine ja üksikpakkumuste suur arv kujutavad endast ohtu süsteemi läbipaistvusele ja tulemuslikkusele. Jätkuv väljakutse on riigihangete valdkonna haldussuutlikkus, samuti avaliku sektori hankijate tegevuse kutseliseks muutmine ja koondhanked. Märkimisväärne viivitus elektrooniliste riigihangete kasutuselevõtmisel takistab riigihankemenetluste läbipaistvuse ja tõhususe edasist suurendamist.
- (17) Olukord tööturul on paranenud, kuid probleemid püsivad. Tööhõive määr on jõudnud kõrgeimale tasemele pärast Bulgaaria ühinemist ELiga ja töötuse määr on alla ELi keskmise. Hoolimata positiivsest arengust seisavad mõned rühmad, nagu madala kvalifikatsiooniga inimesed, noored, romad ja puudega inimesed, endiselt silmitsi raskustega töö leidmisel. Rakendatakse konkreetseid meetmeid, et toetada pikaajalisi töötuid, kes moodustasid 2018. aastal aktiivsest elanikkonnast 3 %. Tõhusate ja püsivate teavitusemeetmete, aktiivse tööturupoliitika ning integreeritud tööhõive- ja sotsiaalteenuste kombinatsiooniga saaks parandada ebasoodsas olukorras olevate rühmade tööalast konkurentsivõimet ja võimalusi leida tööd.
- (18) Bulgaarias üha suurenev oskustööjõu nappus nõuab märkimisväärseid investeringuid. Noorte tööalane konkurentsivõime võib suurenedada, kui parandatakse praktika ja õpipõhisõppe kvaliteeti ja tulemuslikkust. Pealegi on täiskasvanute osalemine täiendus- ja ümberõppe meetmetes väga väike. Vaatamata digitaaluskute arendamise soodustamiseks võetud meetmetele on Bulgaarias digitaalsete põhioskute tase (29 %-l inimestest on elementaarsed digitaaluskused võrreldes ELi keskmisega 57 %) endiselt ELi madalaimate hulgas.
- (19) Hoolimata Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni miinimumpalga määramise konventsiooni ratifitseerimisest ja mitmest läbirääkimiste voorust 2018. aastal, on tööandjatel ja ametiühingutel ikka veel lahkavamusi miinimumpalga kehtestamisel kohaldatavate kriteeriumide suhtes. Oleks võimalik saavutada suurem konsensus objektiivse ja läbipaistva palgakujundusmehhanismi osas. Kuigi sotsiaalpartnerite

kaasamine poliitika ja reformide kavandamisse ja rakendamisse näib olevat suurenenud, on jätkuvalt vaja pidevat toetust tugevdatud sotsiaalsele dialoogile.

- (20) Õpitulemused on endiselt kehvad ja need sõltuvad jätkuvalt tugevasti lapsevanemate sotsiaalmajanduslikust seisundist. See peegeldab probleeme, mis on seotud haridus- ja koolitussüsteemi kvaliteedi ja kaasavusega. Bulgaaria investeerib ebapiisavalt haridusse, eelkõige eel- ja algharidusse. Need on kaks valdkonda, mis on olulised võrdsete võimaluste loomiseks juba varasest east alates. Osalemine kvaliteetses alushariduses ja lapsehoius on madal, eriti romade ja teiste ebasoodsas olukorras olevate rühmade laste puhul. Madala haridustasemega noorte osakaal on endiselt suur, mis toob kaasa negatiivseid tagajärgi tulevasele tööalasele konkurentsivõimele ja tööturule. Kutsehariduse ja -õppe vastavus tööturu vajadustele ning kaheosalise kutsehariduse ja -õppe kättesaadavus on endiselt ebapiisavad. Kuigi mõned meetmed on pooleli, on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, tagamaks, et kõrghariduse omandanud isikute oskustepagasi abil saaks järjepidevalt vähendada oskuste nappust lühikeses ja keskpikas perspektiivis. Võetud on meetmeid õpetajate koolitamiseks ja elukutse atraktiivsemaks muutmiseks. Õpetajate alg- ja täiendusõppekavad vajavad siiski täiendavat tugevdamist ja jõupingutusi tuleb veel teha, et parandada haridustöötajate töötingimusi.
- (21) Bulgaaria seisab endiselt silmitsi sissetulekute suure ebavõrdsusega ning vaesus- ja sotsiaalse tõrjutuse riskiga. Kuigi 2018. aastal vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse määr vähenes, oli see 32,8 %, mis on siiski oluliselt kõrgem ELi keskmisest. Sotsiaalkindlustussüsteem ei kata kõiki tööga hõivatud inimesi ja sotsiaalkaitseüsteem ei ole piisav oluliste sotsiaalprobleemide lahendamiseks. See kajastab sotsiaalkulutuste madalat taset, sotsiaalteenuste ebauhtlast kättesaadavust kogu territooriumil ja maksusüsteemi piiratud ümberjaotavat mõju. 2018. aastal oli 20 % kõige rikkamate elanike sissetulek 7,7 korda suurem 20 % vaeseimate omast. See vahe on endiselt üks ELi suurimaid. Hoolimata mõningatest meetmetest on miinimumsissetuleku piisavus ja katvus jätkuvalt piiratud ning endiselt puudub objektiivne mehhanism selle korrapäraseks ajakohastamiseks. Sotsiaalteenuseid pärsvivad kehv kvaliteet ja integreeritud lähenemisviisi puudumine aktiivse kaasamise suhtes. Erinevused juurdepääsul sotsiaalteenustele, tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele püsivad. See vähendab nende võimet pakkuda igakülgset toetust kõige haavatavamatele isikutele, nagu romad, lapsed, eakad, puudega inimesed ja maapiirkondades elavad inimesed. Osal elanikkonnast on raskusi juurdepääsul taskukohasele eluasemele. Seepärast on vaja teha rohkem jõupingutusi, et edendada aktiivset kaasamist, edendada haavatavate rühmade, sealhulgas roma kogukonna sotsiaal-majanduslikku integreerimist, parandada juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele ja tegeleda materiaalse puudusega.
- (22) Tervishoiusektorit iseloomustavad endiselt madalad avaliku sektori kulutused. Bulgaaria elanikel on piiratud juurdepääs tervishoiuteenustele, mille põhjuseks on piiratud ressursside ebauhtlane jaotumine ja tervisekindlustusega kaetuse madal tase. Omaosalus on märkimisväärne, kuna see peab kompenseerima avaliku sektori kulutuste madalat taset. Üldarstide vähene kättesaadavus piirab esmatasandi arstiabi osutamist. Õdedest on suur puudus ja nende arv elaniku kohta on ELis kõige väiksem. Riikliku tervishoiustrategia kiirem ja tõhusam rakendamine aitaks neid puudusi kõrvaldada.
- (23) Komisjon jätkab Bulgaaria kohtureformi ning korrupsiooni- ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse seiret koostöö- ja jälgimiskorra raames. Seepärast Bulgaariale mõeldud riigipõhised soovitusel need valdkondi ei hõlma, kuid need on

olulised riigis positiivse ärikeskkonna arendamiseks. 2018. aasta koostöö- ja jälgimiskorra aruandes märgiti, et Bulgaaria on jätkanud jõupingutusi oma kohtusüsteemi reformimisel ning korrupsiooni- ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse puuduste kõrvaldamisel, kuid mitmes valdkonnas on vaja rohkem jõupingutusi. Komisjon loodab edu uuesti hinnata 2019. aasta varasügisel.

- (24) ELi vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitud nimetatud puudused, eelkõige riigiaruande D lisas⁸ käsitletud valdkondades. See võimaldaks Bulgaarial kõnealuseid vahendeid asjaomaste sektorite puhul võimalikult hästi ära kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Selle investeeringu edu tagamiseks on oluline suurendada riigi haldussuutlikkust kõnealuste vahendite haldamisel.
- (25) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Bulgaaria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta lähenemisprogrammi ja 2019. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Bulgaariale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Bulgaaria eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (26) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja on arvamusel, et Bulgaaria täidab stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.
- (27) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitud kajastuvad soovitus 2,

SOOVITAB Bulgaarial võtta 2019. ja 2020. aastal järgmisi meetmeid.

1. Parandada maksude kogumist sihipäraste meetmete abil sellistes valdkondades nagu kütus ja töjõumaksud. Ajakohastada riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimist, võttes vastu ja jõustades kavandatud õigusaktid.
2. Tagada pangandussektori stabiilsus, tugevdades järelevalvet, edendades varade (sealhulgas pangatagatised) asjakohast hindamist ja viivislaenude järelturu toimimist. Tagada rahapesuvastase raamistiku tõhus järelevalve ja jõustamine. Tugevdada pangandusvälist finantssektorit riskipõhise järelevalve, hiljuti vastu võetud hindamissuuniste ja grupitasandi järelevalve tõhusa jõustamisega. Rakendada peagi esitatav tegevuskava maksejõuetuse raamistikus tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks. Edendada autokindlustussektori stabiilsust, tegeledes turuprobleemide ja allesjäänud struktuursete nõrkustega.
3. Keskenduda investeeringutega seotud majanduspoliitikas teadusuuringutele ja innovatsioonile, transpordile, eelkõige selle jätkusuutlikkusele, vee-, jäätme- ja energiataristule ning energiatõhususele, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi ja parandades ettevõtluskeskkonda.
4. Suurendada tööalast konkurentsivõimet, tugevdades oskusi, sealhulgas digitaaloskusi. Parandada hariduse ja koolituse kvaliteeti, vastavust tööturu vajadustele ja kaasavust, eelkõige romade ja muude ebasoodsas olukorras olevate rühmade puhul. Tegeleda sotsiaalse kaasatusega, parandades juurdepääsu ühendatud

⁸ SWD(2019) 1001 final.

tööhõive- ja sotsiaalteenustele ning tagades tõhusama miinimumsissetuleku toetuse. Parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust, sealhulgas vähendades omaosalusmaksleid ja tegeledes tervishoiutöötajate nappusega.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*